

Мерленко Ігор Михайлович,

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри агрономії
факультету аграрних технологій та екології Луцького національного
технічного університету, м. Луцьк*

Федонюк Микола Ананійович,

*кандидат географічних наук, доцент кафедри екології факультету
аграрних технологій та екології Луцького національного технічного
університету, м. Луцьк*

Федонюк Віталіна Володимирівна,

*кандидат географічних наук, доцент кафедри екології факультету
аграрних технологій та екології Луцького національного технічного
університету, м. Луцьк*

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНОГО ЗОНДУВАННЯ ЗЕМЛІ ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ СТАНУ ЗЕМЕЛЬ ТАРАКАНІВСЬКОЇ ТГ ДУБЕНСЬКОГО РАЙОНУ

Сфера аграрного виробництва є однією з провідних галузей, які формують господарський комплекс у межах усіх сільських територіальних громад. Агровиробництво є основою формування економічного потенціалу України та її окремих регіонів. Важливою дана сфера є і для жителів сільської місцевості, в якій населення у значній мірі працевлаштоване саме у агросфері чи на підприємствах і об'єктах, суміжних з нею. В контексті проведеної в Україні адміністративно-територіальної реформи у межах новостворених об'єднаних територіальних громад формуються нові господарські та соціально-економічні зв'язки, що робить актуальним дослідження потенціалу та перспектив розвитку аграрної сфери саме у межах окремої територіальної громади (далі – ТГ) або сільської територіальної громади (далі – СТГ). Екологічні проблеми у галузі землекористування в межах території дослідження вивчалися у працях Гушук І. В., Жданюка Б.С., Боярин М.В., Андрейчука Ю.М. Федонюк

В.В., Іванціва В.В., Федонюка М.А., Ковальчука В.М., Мерленка І.М., Бондарчука С.П. [1, 2, 3, 4, 5] та інших авторів. У дослідженні Fedoniuk M.A., Kovalchuk I.P., Fesyuk V.O., Kirchuk R.V., Merlenko I.M., Bondarchuk S.P. [6] проаналізовано методика оцінки екологічного стану земельних ресурсів, яка була використана у даній роботі.

Тараканівська ТГ розпочала своє функціонування з 2016 року, після здійснення в Україні комплексу заходів, спрямованих на реалізацію реформи адміністративно-територіального устрою держави та об'єднання двох великих сіл Дубенського району (с. Тараканів та с. Рачин) у об'єднану територіальну громаду. Пізніше, після подальших етапів реформи, у 2020 році, було розширено склад громади та приєднано до неї ще ряд сіл Дубенського району, менших за розмірами, які межують з Таракановом та Рачином, на даний час їх 18. Особливістю даної територіальної громади є те, що села та земельні масиви, що відносяться до даної громади, межують з містом Дубном та фактично охоплюють місто з трьох сторін (з сходу, півдня і заходу). Громада, таким чином, є приміською, що впливає на специфіку формування та структуру її агропромислового комплексу та спеціалізацію агровиробничої діяльності. З появою дистанційних методів досліджень значної популярності набула оцінка стану та динаміки землекористування на основі класифікації космічних знімків. У проведеному дослідженні на основі застосування методів ДЗЗ було проаналізовано: 1) структуру землекористування в громаді та її динаміку у просторі і часі; 2) основні тенденції у цій динаміці, які мають сталий розвиток; 3) проблеми у плануванні та можливі шляхи оптимізації землекористування в громаді. На мал. 1 подано приклад одного з етапів аналізу – дослідження процесу зміни площ ріллі.

Мал. 1. Ідентифікація місць збільшення посівних площ (ріллі) за супутниковими даними 2017-2018 рр.

Висновки: дані ДЗЗ в наш час дозволяють провести додатковий деталізований аналіз динаміки, структури та особливостей землекористування в обраній територіальній громаді, як це було показано на прикладі Тараканівської СТГ. Було встановлено, що розподіл різних видів використання земель характеризується переважанням оброблюваних сільськогосподарських угідь – 59%; було встановлено розміщення основних масивів сільськогосподарських земель по відношенню до основних елементів рельєфу; було виявлено місця розширення сільськогосподарських угідь у південній частині громади у період 2016-2018 рр; було також виявлено динаміку консолідації (об'єднання ділянок у великі масиви) земель у різних частинах громади, а також окремі факти зміни характеру використання сільськогосподарських земель; оцінено динаміку зміни вегетаційних індексів протягом 2 сезонів для 3 ділянок у різних частинах громади, побудовано відповідні діаграми, визначено основні періоди вегетації.

Література

1. Гуцук І. В. Екологічні проблеми антропогенного характеру Рівненщини. *Екологія і природокористування в системі оптимізації відносин природи і суспільства : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф.* 24-25 березня 2016 р., Рівне. (Ч.1). С. 55 – 56.
2. Жданюк Б.С., Боярин М.В., Андрейчук Ю.М. ГІС/ДЗЗ технології як інструмент вивчення сучасного геоекологічного стану земельних ресурсів західної частини Мізоцького кряжу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Екологія»*. Х.: 2016. № 14. С. 62 – 80.
3. Федонюк В.В., Іванців В.В., Федонюк М.А., Ковальчук В.М. Аналіз сучасного екологічного стану території с. Рачин Дубенського району. *Природнича освіта та наука*. Рівне : РДГУ, 2023. Вип.1. С. 63 – 74.
4. Федонюк В.В., Мерленко, І. М., Федонюк М. А., Бондарчук С. П., Ковальчук Н. С., Вознюк С. Т. Оцінка потенційного впливу рільництва у Рівненській області на екологічний стан атмосферного повітря. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Сільськогосподарські науки»*. Рівне: Вип. 4(96), 2021. С. 128 –144. URL.: <http://ep3.nuwm.edu.ua/23492/>
5. Мерленко І.М., Федонюк В.В., Мерленко Н.О. Адаптація до сучасних кліматичних змін агрономічних технологій в Північно-Західному Поліссі. Вплив кліматичних змін на просторовий розвиток територій Землі: наслідки та шляхи вирішення: *Збірник наукових праць IV Міжнародної науково-практичної конференції. Херсон, 10-11 червня 2021 року*. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2021. С.228 – 230.
6. Fedoniuk M.A., Kovalchuk I.P., Fesyuk V.O., Kirchuk R.V., Merlenko I.M., Bondarchuk S.P. Differences in the assessment of vegetation indexes in the EO-Browser and EOS landviewer services (on the example of Lutsk district lands). *Geoinformatics*. Publisher: European Association of Geoscientists & Engineers. Source: Conference Proceedings, May 2021, Volume 2021, p.1 – 6. DOI: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.20215521134>